

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Granskningsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 9. marts 2023
Kontor: Sikkerhedskontor I
Sagsbeh: Alexander Langgaard
Olesen
Sagsnr.: 2023-0032/50-0018
Dok.: 2731133

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 (Alm. del) fra Folketingets Granskningsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 (Alm. del), som Folketingets Granskningsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. februar 2023.

Peter Hummelgaard

/

Michelle Argir Simonsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 (Alm. del) fra Folketingets Granskningsudvalg:

”Kan ministeren afvise, at Ahmed Samsam har handlet under såkaldt agentoplæg?”

Svar:

1. Der er stillet en række spørgsmål fra Folketingets Granskningsudvalg vedrørende sagen om Ahmed Samsam. Det drejer sig bl.a. om spørgsmål, der vedrører forhold, der har været fremme i medierne vedrørende Ahmed Samsam, herunder om et angiveligt virke som kilde for efterretningstjenesterne og betydningen heraf for en straffesag mod Ahmed Samsam i Spanien.

Det er en grundlæggende betingelse for at have effektive efterretningstjenester, at ikke alt kan lægges åbent frem. Sager på efterretningstjenesternes område kan naturligt give anledning til stor offentlig interesse. Når efterretningstjenesterne og regeringen tilmed kun i meget begrænset omfang kan kommentere på sådanne sager, kan der i den offentlige debat opstå spekulationer. At ikke alt kan lægges åbent frem, er imidlertid en præmis for efterretningstjenesternes arbejde, som man er nødt til at acceptere, hvis efterretningstjenesterne skal være i stand til at beskytte samfundet og det åbne demokrati. Det indebærer bl.a., at kontrollen med efterretningstjenesterne er indrettet på en anden måde end på andre områder.

Ovenstående forhold indebærer, at en række af de spørgsmål, der vedrører sagen om Ahmed Samsam og som forudsætter en be- eller afkræftelse af forhold vedrørende efterretningstjenesternes arbejde, herunder arbejdsmetoder og kapaciteter, ikke vil kunne besvares inden for rammerne af et folketingsspørgsmål. Det gælder også i forhold til spørgsmål, der er stillet i regi af Folketingets Granskningsudvalg.

Jeg vil herudover gerne understrege, at det er regeringens klare opfattelse, at der er behov for stærke efterretningstjenester, som der kan være tillid til, og som har de rette rammer for at udføre deres arbejde. Tilsyn og kontrol med efterretningstjenesterne er i den forbindelse afgørende for tilliden til tjenesterne.

Generelt gælder det, at rammerne for efterretningstjenesternes arbejde er fastsat i henholdsvis lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET-loven) og lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE-loven), der også indeholder bestemmelser om tilsyn med efterretningstjenesterne.

2. Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne (UET) er oprettet med det formål at have indseende med efterretningstjenesterne, jf. § 1, stk. 1, i lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester (UET-loven).

Med UET-loven er der således oprettet et særligt parlamentarisk udvalg, som på den ene side skal give Folketinget indsigt med efterretningstjenesterne, og på den anden side skal tilgodese de særlige hensyn, der gør sig gældende på efterretningsområdet, bl.a. med hensyn til diskretion vedrørende oplysninger om tjenesternes arbejde. Udvalget udgøres af fem folketingsmedlemmer udpeget af de folketingspartier, som har sæde i Folketingets Præsidium, jf. § 1, stk. 2. Den nærmere ordning vedrørende udvalgets indsigt med efterretningstjenesterne følger af UET-lovens § 2, der indeholder bestemmelser om regeringens orientering af udvalget.

Regeringen skal i medfør af UET-lovens § 2, stk. 1, årligt give udvalget en udførlig orientering om efterretningstjenesternes virksomhed. Regeringen skal herudover løbende holde udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter eller vedrørende udenrigspolitiske spørgsmål, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed, jf. stk. 2. Den løbende orientering af udvalget sker i praksis bl.a. ved, at justitsministeren og forsvarsministeren deltager i udvalgets møder, hvor det samtidig er fast praksis, at også departementscheferne for henholdsvis Forsvarsministeriet og Justitsministeriet samt cheferne for Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) deltager.

Regeringen skal på udvalgets anmodning endvidere give oplysning om efterretningstjenesternes virksomhed, herunder statistiske oplysninger, jf. UET-lovens § 2, stk. 3. Endelig skal regeringen forud for udstedelsen af retningslinjer for efterretningstjenesternes virksomhed underrette udvalget om indholdet af disse, jf. § 2, stk. 5. Herved vil udvalgets eventuelle synspunkter kunne indgå i regeringens samlede overvejelser, inden retningslinjerne udstedes. Regeringens orientering af udvalget sker under hensyntagen til de særlige forhold, som gør sig gældende for efterretningsvirksomhed, jf. UET-lovens § 2, stk. 7. Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne kan

enten mundtligt eller skriftligt over for regeringen tilkendegive sin opfattelse vedrørende de spørgsmål, som tages under behandling i udvalget, jf. UET-lovens § 3, stk. 1.

3. Undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring er reguleret i kapitel XIX (§§ 61-68) i Folketingets forretningsorden.

Det følger af Folketingets forretningsorden § 62, stk. 1, at Granskningsudvalget efter anmodning fra medlemmer af udvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, iværksætter en forundersøgelse af en sag, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget. En forundersøgelse gennemføres af Granskningsudvalget selv.

I medfør af forretningsordenens § 62, stk. 2, kan Granskningsudvalget til oplysning af en sag som led i en forundersøgelse stille spørgsmål til ministre til skriftlig besvarelse eller til mundtlig besvarelse eller til mundtlig besvarelse under et samråd i et møde i Granskningsudvalget efter reglerne i § 8, stk. 6. Spørgsmålene forudsættes således at følge forretningsordenens almindelige regler for skriftlige udvalgsspørgsmål og samrådsspørgsmål, dog således at samråd i Granskningsudvalget afholdes for lukkede døre, jf. § 62, stk. 3.

Der er ikke ved etableringen af Granskningsudvalget sket en fravigelse af ordningen vedrørende Folketingets indsigt med efterretningstjenesterne i regi af Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne.

4. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra PET, som har oplyst følgende:

”PET kan generelt henvise til PET’s og FE’s fælles udtalelse af 22. december 2022.

For så vidt angår PET’s kildearbejde kan det oplyses, at det flere steder i forarbejderne til PET-loven er forudsat, at tjenesten i forskellige sammenhænge kan anvende kilder. Anvendelsen af kilder er afgørende for PET’s mulighed for at kunne identificere og imødegå konkrete trusler. Det gælder ikke mindst, fordi det i visse situationer og i visse miljøer er endog meget vanskeligt for PET at indhente oplysninger på anden måde. Det gælder bl.a. på terrorområdet, hvor tjenesten ofte beskæftiger sig med ekstremt lukkede og sikkerhedsbevidste kriminelle miljøer. Kilder, som

er del af disse miljøer, er i mange tilfælde den eneste måde, som en efterretningstjeneste kan skaffe sig oplysninger om miljøerne på – oplysninger, som i sidste ende kan være med til at forhindre terrorangreb i Danmark.

Det er en forudsætning for PET's arbejde med kilder, at oplysningerne om, hvorvidt en person arbejder eller har arbejdet som kilde for tjenesten hemmeligholdes. Oplysninger om, at en bestemt person er eller har været kilde for PET kan afdække forhold, der kan skade tjenestens opgaveløsning, den pågældende kildes sikkerhed og også udsætte andre kilder for betydelig fare. Det gælder, uanset om personen selv offentligt oplyser at have været kilde for efterretningstjenesten.

Derfor er det også fast praksis, at PET hverken be- eller afkræfter, om en person er eller har været kilde for tjenesten. Det gælder også i den konkrete sag, der spørges til.

Som udgangspunkt gælder de almindelige strafferetlige regler i Danmark også for efterretningstjenesternes kilder.

PET vil i nogle tilfælde som led i føringen af en kilde kunne foranledige, at en kilde udfører handlinger, som objektivt set vil kunne være strafbare efter dansk ret. Der tales i disse tilfælde om, at kilden udfører agentvirksomhed. Helt generelt forstås ved agentvirksomhed, at politiet som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranlediger, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse.

Reglerne om agentvirksomhed i retsplejelovens §§ 754 a-754 d gælder ikke ved efterforskning, der udføres af PET af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og §§ 111-115 og 118, jf. retsplejelovens § 754 e. PET's agentvirksomhed sker derimod i overensstemmelse med PET-loven og efter principperne i Rigsadvokatens retningslinjer om meddelere og civile agenter og på baggrund af PET's supplerende retningslinjer. Det følger heraf, at PET bl.a. ved brug af kilder, der udfører agentvirksomhed navnlig påser, at der foreligger fornøden mistanke, og at agentvirksomheden ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

De handlinger, som en civil person, der er kilde for PET, udfører som led i agentvirksomhed, og som objektivt set må anses som strafbare handlinger, er i disse tilfælde foretaget efter aftale med PET, hvilket indebærer, at handlingerne efter dansk ret i udgangspunktet vil være straffri efter princippet om materiel atypicitet eller manglende retsstridighed. Det er dog en forudsætning for straffrihed, at handlingerne ligger inden for rammerne af aftalen med PET. Pådømmes handlingerne i udlandet vil

spørgsmålet om strafbarhed bero på det pågældendes lands retsregler, og det kan ikke forudsættes, at en udenlandsk domstol vil anse handlinger, som en kilde har udført efter aftale med en dansk efterretningstjeneste, som straffri.

Ved hvervning af en kilde for PET får kilden i henhold til retningslinjerne bl.a. at vide af PET, at kilden ikke er bemyndiget til at begå strafbare forhold, samt at kilden vil få den samme strafferetlige sanktion som alle andre for den kriminalitet, den pågældende begår eller har begået. PET indskærper over for kilder, der udfører agentvirksomhed, at handlinger udover, hvad der er omfattet af aftalen med PET, kan straffes på samme måde som andres tilsvarende kriminalitet. Ved kildeoperationer, herunder agentvirksomhed, i udlandet bliver kilden normalt gjort bekendt med, at kilden kan risikere at blive straffet i udlandet for den virksomhed, som kilden udfører på vegne af PET.”